

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра соціальної роботи та педагогіки вищої школи

Професор з науково-педагогічної і
навчальної роботи та рекрутації
проф. І. Гаврилюк С. В. С. Г. М. І.
Протокол № 2 від «16» жовтня 2019 р.

№23016102019

ПРОГРАМА
нормативної навчальної дисципліни

Практикум з соціальної роботи
(назва дисципліни)
підготовки магістра
(назва освітнього ступеня)
спеціальності 231 Соціальна робота
(шифр і назва спеціальності)
освітньої програми (спеціалізації) Соціальна робота

Луцьк - 2019

Програма навчальної дисципліни «Практикум з соціальної роботи» підготовки магістра, галузі знань 23 Соціальна робота, спеціальності 231 Соціальна робота, за освітньою програмою Соціальна робота.

Розробник: Петрович В. С., кандидат педагогічних наук, доцент

Здиховський А. М., асистент

Рецензент: Бартків О. С., кандидат педагогічних наук, доцент

Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи

протокол № 2 від 12. 09. 2019р.

Завідувач кафедри:

(Гусак П.М.)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією факультету педагогічної освіти та соціальної роботи

протокол № 1 від 18. 09. 2019р.

Голова науково-методичної
комісії факультету

(Антонюк В.З.)

**Програма навчальної дисципліни
схвалена науково-методичною радою університету**

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни		
			Денна	Заочна
Денна форма навчання	23 Соціальна робота 231 Соціальна робота Соціальна робота Магістр	Вибіркова		
Кількість годин/кредитів 120/4		Рік навчання	6	7
		Семестр	11	13
		Лекції	-	-
		Практичні (семінарські) Лабораторні _____ год.	40	20
ІНДЗ: <u>немає</u>		Самостійна робота Індивідуальні _____ год	72	86
		Консультації	8	14
	Форма контролю: залік			

2. АНОТАЦІЯ КУРСУ:

Програма навчального курсу «**Практикум з соціальної роботи**» складена відповідно до навчального плану підготовки здобувачів другого рівня вищої освіти. Навчальний курс спрямований на отримання практичних навичок студентами спеціальності «Соціальна робота», які обрали сферою своєї майбутньої професійної діяльності соціальну роботу в закладах та установах, що надають безпосередню інформаційну, консультативну, психологічну, педагогічну та інші види допомоги різним категоріям клієнтів. Вивчення навчальної курсу «Практикум з соціальної роботи» сприятиме виробленню важливих професійних умінь та навичок: комунікативних, інструментальних, аналітичних, цілісному підходу до клієнта; формування професійної самосвідомості.

Метою викладання навчальної дисципліни «Практикум з соціальної роботи» є ознайомлення студентів з існуючими в практиці соціальної роботи методами та методиками; відпрацювання студентами умінь та навичок користуватися основними загальними, міждисциплінарними та конкретними соціальними технологіями та технологіями соціально-педагогічної роботи з окремими категоріями клієнтів; накопичення практичних умінь і навиків, розвиток самостійності в ухваленні рішень, формування творчих здібностей, можливості працювати в міждисциплінарній команді фахівців тощо.

Завданнями курсу є:

- сприяння формуванню у студентів професійної позиції соціального працівника/педагога, фахівця із соціальної роботи;
- формування цілісного уявлення про чинники й закономірності соціальної життєдіяльності людини; розкриття специфіки соціальної роботи та її гуманістичної спрямованості;
- розкриття актуальної проблематики сучасних моделей організації практичної соціально-педагогічної роботи, які склалися в Україні і за її межами;
- навчання застосовуванню прикладних методик у практичній роботі, методично грамотного використання різних видів методів для вирішення проблем клієнтів, підбору необхідного інструментарію для здійснення втручання та надання допомоги різним категоріям клієнтів;
- формування у студентів фахової компетентності та навичок практичної соціально-педагогічної роботи з використанням засвоєних технологій соціально-педагогічної роботи.
- надання студентам досвіду подолання проблемних ситуацій в процесі індивідуальної роботи з клієнтом; сприяння отриманню ними досвіду роботи з супервізором та групового обговорення проблем практичної роботи.

3. КОМПЕТЕНЦІЇ

Фахові:

- здатність до розуміння та використання сучасних теорій, методологій і методів соціальних та інших наук стосовно до завдань фундаментальних і прикладних досліджень у галузі соціальної роботи;
- здатність професійно діагностувати, прогнозувати, проектувати та моделювати соціальні ситуації;
- здатність до впровадження методів і технологій інноваційного практикування в соціальної роботи;
- здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня, налагоджувати взаємодію державних, громадських і комерційних організацій на підґрунті соціального партнерства;
- здатність оцінювати процес і результат виконаної роботи, розробляти та впроваджувати програми забезпечення якості соціальних послуг;
- здатність до професійної рефлексії;
- здатність до ініціювання та просування соціальних змін, спрямованих на покращення соціального добробуту;
- здатність організовувати спільну діяльність, ініціювати командування, сприяти згуртуванню та груповій мотивації, фасилітувати процеси прийняття групових рішень;
- здатність до розроблення та управління соціальними проектами;
- здатність виявляти професійну ідентичність та діяти згідно з цінностями соціальної роботи;

- здатність до формування позитивного іміджу професії, її статусу в суспільстві.

Загальні:

- здатність до критичного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність удосконалювати й розвивати професійний, інтелектуальний і культурний рівні;
- здатність аналізувати інформацію, оцінювати повноту та можливості її використання;
- здатність налагоджувати соціальну взаємодію, співробітництво, попереджати та розв'язувати конфлікти;
- здатність управляти різнобічною комунікацією.

4. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Структура навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання представляється у вигляді таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Назви змістових модулів і тем	Усь ого	Практ .	Кон с.	Сам. роб.	Усь ого	Пра кт.	Ко нс.	Сам. роб.
	Денна форма				Заочна форма			
Змістовий модуль I. Теоретико-прикладні аспекти соціально-педагогічної роботи як сфери професійної діяльності .								
Тема 1. Основні поняття і категорії соціальної /соціально-педагогічної роботи.	5	2		3	4			4
Тема 2. Загальна характеристика методів соціальної/соціально-педагогічної роботи.	5			3	5	2		4
Тема 3. Стратегії втручання у соціальній роботі.	6	2	1	3	6	2		4
Тема 4. Основні характеристики взаємодії в соціальній роботі. Когнітивні й емоційні компоненти взаємодії в соціальній роботі.	6	2	1	3	4		1	4
Тема 5. Цінності й етичні засади практичної соціальної роботи.	5	2		3	4		1	4
Разом за модулем 1	27	8	2	15	26	4	2	20
Змістовий модуль II. Методи та методики соціальної/соціально-педагогічної роботи на індивідуальному рівні								
Тема 6. Індивідуальна соціальна робота. Ведення випадку в соціальній роботі.	5	2		3		2		4
Тема 7. Індивідуальне консультування в соціальній роботі. Методика консультативної соціально-психологічної допомоги	6	2	1	3			1	4

окремій особистості.								
Тема 8. Робота соціального працівника щодо посилення резилієнс клієнта (здатності людини відновлюватись до нормального функціонування після впливу надзвичайної ситуації).	5	2		3		2		4
Тема 9. Методика оцінювання потреб клієнтів.	6		1	3			1	4
Тема 10. Тренінг навичок й умінь фахівця із соціальної роботи на індивідуально-особистісному рівні.	5	2		3			1	4
Разом за змістовим модулем 2	27	8	2	15	27	4	3	20
Змістовий модуль III. Методи та методики групової соціальної роботи								
Тема 11. Група як соціально-психологічний феномен.	5			3			1	4
Тема 12. Розвиток групи та групові процеси.	5	4	1	3		2	1	2
Тема 13. Теоретико-прикладні аспекти групової соціальної роботи.	5			3			1	3
Тема 14. Організація групової соціальної роботи. Структурні елементи групової соціальної роботи.	5	2		3		2		3
Тема 15. Самокерована групова соціальна робота.	5		1	4			1	2
Тема 16. Робота соціального працівника щодо посилення резилієнс родини/групи/.	5	2		3		2		3
Тема 17. Використання тренінгів у соціальній роботі. Методика тренінгової роботи.	5	4		3		2	1	5
Разом за змістовим модулем 3	35	12	2	22	35	8	5	22
Змістовий модуль IV. Теоретичні засади та прикладні аспекти соціальної роботи в громаді.								
Тема 18. Сучасні підходи до розуміння громади. Змістові компоненти соціальної роботи в громаді.	4	2		4			1	4
Тема 19. Стратегії, тактики і моделі діяльності соціальних працівників в громаді.	5			3		2		4
Тема 20. Планування та реалізація соціальних програм у громаді.	5	2	1	4			1	3
Тема 21. Соціальне замовлення та соціальне проектування. Підготовка та публічний захист соціального проекту.	6	2		3			1	5
Тема 22. Тренінг із активізації громад.	5	2		3				3

Тема 23. Аналіз досвіду практичної роботи з клієнтом та організація взаємодопомоги соціальних працівників. Супервізія.	6	4	1	3		2	1	5
Разом за змістовим модулем 4	31	12	2	20	32	4	4	24
Всього годин:	120	40	8	72	120	20	14	86

Змістовий модуль I. Теоретико-прикладні аспекти соціальної роботи як сфери професійної діяльності

Тема 1. Основні поняття і категорії соціальної/соціально-педагогічної роботи

Соціальна робота в системі соціальних відносин і соціального пізнання. Соціальна робота в Україні та світі. Сутність понять «соціальна робота», «соціально-педагогічна робота». Основні поняття і категорії соціальної роботи: соціальний добробут, соціальна допомога, соціальний захист, соціальне управління. Структура професійної діяльності соціального працівника, соціального педагога, фахівця із соціальної роботи. Мета, засоби і функції професійної діяльності. Професійна компетентність. Кваліфікаційні рівні і характеристики соціальної/соціально-педагогічної роботи як професійної діяльності.

Тема 2. Загальна характеристика методів соціальної/соціально-педагогічної роботи.

Сутність понять «метод» та «методика» в соціальній роботі. Методи як способи взаємопов'язаної діяльності соціального працівника та клієнта. Класифікація методів професійної діяльності – важливий компонент організації соціальної роботи. Сучасні погляди на виокремлення класифікаційних ознак практичних методів соціальної роботи. Прямі і непрямі методи соціальної роботи.

Класифікація методів за об'єктами (клієнтами) соціальної роботи. Групи педагогічних, психологічних та соціологічних методів, що використовуються у практиці соціальної роботи. Виникнення класичних та інноваційних методів соціальної роботи. Концептуальні підходи до періодизації процесу розвитку методології соціальної роботи. Робота з окремим випадком індивіда або сім'ї (*case work*).

Тема 3. Стратегії втручання у соціальній роботі

Логіка вибудовування процесу соціального втручання. Модель побудови процесу соціального втручання: діагностична і гуманістична модель. Стратегії втручання (інтервенції) у соціальній роботі. Класифікація стратегій втручання: пряме, комбіноване (проміжне) та втручання, спрямоване на зміну системи. Їх взаємозв'язок із методами соціальної роботи.

Тема 4. Основні характеристики взаємодії в соціальній роботі. Когнітивні й емоційні компоненти взаємодії в соціальній роботі.

Сутнісні характеристики соціальної взаємодії. Суб'єкт – суб'єктна взаємодія. Клієнт соціальної роботи. Клієнтські системи. Зміст взаємодії соціального працівника і клієнта. Три складових компоненти соціальної взаємодії і соціальних установок: поведінковий, афектний (емоційний), когнітивний. Психологічна структура взаємодії в соціальній роботі. Когнітивні компоненти взаємодії соціального працівника і клієнта: постановка проблеми, раціональне обговорення, стратегії ухвалення рішень. Емоційні компоненти взаємодії: емпатія, конгруентність, ухвалення клієнта. Поведінковий компонент взаємодії фахівця і клієнта соціальної роботи.

Тема 5. Цінності й етичні засади практичної соціальної роботи.

Ціннісна позиція соціального працівника, соціального педагога, фахівця із соціальної роботи. Роль і значення ціннісних орієнтацій у професійній діяльності. Етична природа ціннісних орієнтацій соціальної роботи. Етичний кодекс соціального працівника. Базові професійні цінності. Вибудова ціннісних еталонів в процесі надання соціальної допомоги. Система цінностей соціального працівника як: відображення системи цінностей соціальної служби (агенції); характеристика соціальної політики й спрямованості вектору соціального розвитку суспільства; інструмент в процесі надання практичної допомоги; вияв його конкретних справ, а не слів.

Змістовий модуль II. Методи та методики соціальної/соціально-педагогічної роботи на індивідуальному рівні

Тема 6. Індивідуальна соціальна робота. Ведення випадку в соціальній роботі

Місце індивідуальної роботи в практичній соціальній роботі. Об'єкт індивідуальної роботи. Клієнт, користувач і споживач соціальних послуг. Предмет індивідуальної соціальної роботи. Огляд підходів, що використовуються в процесі індивідуальної соціальної роботи. Психоаналітичний підхід. Психосоціальний підхід. Функціональний підхід. Підхід, що зосереджується на вирішенні проблеми. Поведінковий підхід. Огляд інших моделей соціальної роботи. Робота з проблемою та з індивідуальним випадком. Ресурси клієнта. Мета і завдання роботи з індивідуальним випадком. Структура роботи з індивідуальним випадком. Моделі роботи з індивідуальним випадком. Структура опису індивідуального випадку. Аналіз об'єкту та предмета індивідуальної соціальної роботи. Визначення видів допомоги клієнту в процесі роботи з індивідуальним випадком. Порівняльний аналіз моделей індивідуальної соціальної роботи. Аналіз процесу роботи з індивідуальним випадком та інтерв'ю як методу роботи з індивідуальним випадком. Техніки і прийоми індивідуального інтерв'ю в соціальній роботі.

Тема 7. Індивідуальне консультування в соціальній роботі. Методика консультативної соціально-психологічної допомоги окремій особистості.

Особливості індивідуальної консультативної допомоги у соціальній роботі. Консультування як метод соціальної допомоги. Консультативний процес і консультативна взаємодія. Види консультування. Класифікація консультування за формою та змістом.

Метод кризового консультування. Техніки психологічною підтримки під час кризового консультування: методика вербалізації емоційних станів; програвання взаємних ролей; інструкція; методика опосередкованого спілкування; сімейне обговорення; техніка формування навичок і вмінь.

Основні етапи соціально-психологічного консультування. Техніки емпатійного спілкування з клієнтом. Основні правила ефективного консультування. Телефонне консультування в соціальній роботі.

Тема 8. Робота соціального працівника щодо посилення резилієнс клієнта (здатності людини відновлюватись до нормального функціонування після впливу надзвичайної ситуації).

Наслідки впливу надзвичайних ситуацій (військового конфлікту) на людину, родину, громаду. Поняття резилієнс. Види резилієнс та підходи до його вимірювання. Резилієнс та травма. Піраміда інтервенцій. Інтервенції з психосоціального відновлення на рівні людини. Інтервенції з відновлення базової безпеки. Адаптація

внутрішньо переміщених осіб до нових умов життя. Актуальні напрями та зміст психосоціальної допомоги особистості дитини в умовах конфліктних та постконфліктних ситуацій. Особливості надання психологічної допомоги особам, які пережили втрату близької людини внаслідок бойових дій.

Тема 9. Методика оцінювання потреб клієнтів.

Оцінювання як процес збору всебічної інформації про особу, її родину та оточення, аналіз цієї інформації, підготовка висновків та рекомендацій для подальшого планування допомоги. Мета процесу оцінювання. Вимоги, яким має відповідати процес оцінювання. Основні етапи процедури оцінювання.

Методи збору інформації при оцінюванні потреб клієнта: інтерв'ювання клієнта, спостереження за поведінкою, вивчення умов проживання, аналіз документів, офіційні запити інформації щодо клієнта, тестові методики, анкетування, проєктивні методики та генограми. Застосування результатів оцінювання при плануванні послуг.

Тема 10. Тренінг навичок й умінь фахівця із соціальної роботи на індивідуально-особистісному рівні.

Самооцінка вмінь та навичок консультанта. Навики спілкування з клієнтом. Встановлення правильних взаємовідносин із клієнтом. Встановлення та підтримка контакту з клієнтом в ході індивідуального інтерв'ю: сприйняття та оцінювання емоційного стану клієнта в ході інтерв'ювання; застосування технік і прийомів активного вислуховування в ході індивідуального інтерв'ю; застосування технік розпитування в ході індивідуального інтерв'ю клієнта. Застосування технік і прийомів втручання в ході індивідуальної роботи з клієнтом. Відпрацювання навичок індивідуального консультативного інтерв'ю в цілому за умов тренінгу. Аналіз отриманого в ході тренінгу досвіду роботи з клієнтом.

Змістовий модуль III. Методи та методики групової соціальної роботи

Тема 11. Група як соціально-психологічний феномен.

Характеристика сутності поняття група та категоріальний аналіз даного поняття. Соціальна група як відносно стійка сукупність людей, пов'язаних між собою спільними цінностями, цілями, системою взаємин, взаємовпливів і включених до типових форм діяльності.

Особливості соціальної групи: параметри, що характеризують групу як цілісність (психологічний зміст спільної діяльності, композицію (склад) групи, структуру, групові процеси); параметри, що характеризують індивіда як члена групи (групові норми та цінності, групові санкції, групові очікування, статус особистості, позиція особистості, роль особистості).

Різновиди груп та їх характеристики.

Тема 12. Розвиток групи та групові процеси.

Групова динаміка як зміни структури групи, розподілу влади в ній, позицій, ролей, групових норм, моделей поведінки, спілкування, міжособистісних стосунків, зумовлені впливом її учасників і зовнішніми умовами.

Використання терміну «групова динаміка» для позначення створеної К. Левіним наукової школи (школа групової динаміки). Тлумачення групи як динамічного цілого, її властивості. Концепції і моделі розвитку малої групи (за Б. Такменом, Л. Уманським, І. Волковим, М. Вудкоком, Д. Френсісом).

Тема 13. Теоретико-прикладні аспекти групової соціальної роботи.

Групова соціальна робота як форма соціальної роботи, у процесі якої відбувається надання допомоги клієнту через групові форми взаємодії, передавання

групового досвіду для розвитку його фізичних і духовних сил, формування соціальної поведінки.

Особливості соціальної групової роботи. Цілі соціальної роботи з групою. Зміст і види соціальної роботи з групою. Компоненти групової діяльності в соціальній роботі. Моделі соціальної роботи з групою: модель соціальних цілей, коректувальна модель, взаємодоповнювальна модель.

Трансформація групової роботи від ідеї лікування клієнтів до ідеї їхнього особистісного розвитку, поліпшення соціального становища: ініціативи громадян щодо вирішення своїх проблем; гуманістична групова терапія і психотерапія; групова соціальна робота під керівництвом професійних соціальних працівників.

Тема 14. Організація групової соціальної роботи. Структурні елементи групової соціальної роботи.

Традиційні структурні елементи (фази) групової соціальної роботи: планування і підготовка групової діяльності, переговори та узгодження діяльності, проведення зустрічей групи, завершення роботи та її оцінювання.

Особливості та необхідні види діяльності для організації кожного із структурних елементів групової соціальної роботи. Варіанти побудови зустрічей учасників: за заздалегідь складеним сценарієм чи зосередженість на певній проблемі, винесеній на порядок денний членом групи.

Тема 15. Самокерована групова соціальна робота.

Сучасний напрям у соціальній груповій роботі – організація груп самодопомоги, які об'єднують людей, що мають однаковий досвід, життєву ситуацію або проблему і збираються разом для розв'язання своїх індивідуальних проблем, одночасно допомагаючи розв'язати проблеми іншим членам групи. Особливості груп самодопомоги. Завдання соціального працівника щодо організації та створення груп самодопомоги.

Етапи розвитку груп самодопомоги. Організація самокерованої групової соціальної роботи. Найпоширеніші форми діяльності груп самодопомоги.

Тема 16. Робота соціального працівника щодо посилення резилієнс родини/групи/.

Наслідки впливу надзвичайних ситуацій (військового конфлікту) на родину. Принципи психосоціальної підтримки у надзвичайних ситуаціях: права людини та рівність; право на допомогу: залучення; «не нашкодь»; використання та нарощення існуючих ресурсів; інтеграція зусиль. Багаторівнева підтримка. Інтервенції з психосоціального відновлення на рівні родини. Відновлення соціального оточення: інтервенції, спрямовані на інтеграцію, реінтеграцію та адаптацію родини до місцевої громади за умов наявних ресурсів. Сфокусовані неспецифічні інтервенції. Інтервенції, розраховані на вразливі групи (жінки, підлітки, люди з інвалідністю).

Тема 17. Використання тренінгів у соціальній роботі. Методика тренінгової роботи.

Ідея активізації клієнтів, використання внутрішніх ресурсів людини як базова концепція сучасної соціальної роботи. Тренінг як вид групової роботи, яка ґрунтується на використанні активних методів формування нових навичок, самопізнання і саморозвитку. Основні характеристики та ознаки тренінгу. Стратегічні принципи організації та проведення тренінгу. Навчання новим навичкам, зокрема навичкам спілкування та управління власними емоціями як одне із завдань тренінгової роботи.

Соціально-психологічний тренінг як різновид психологічного тренінгу, орієнтований на використання активних методів групової роботи з метою розвитку компетентності у спілкуванні. Набуття досвіду як основа тренінгу та послідовна зміна чотирьох фаз: конкретного досвіду; рефлексивного спостереження; абстрактної концептуалізації; активне експериментування. Теорія експеріентального (*experience* – досвід, переживання, емпіричне переживання) навчання Д. Колба. Тренінговий цикл за Девідом Лі. Класифікація компонентів тренінгу на основі схеми педагогічної взаємодії.

Навчальні тренінги для працівників соціальної служби. Тренінги, спрямовані на розвиток різних якостей, необхідних для індивідуальної та групової роботи.

Змістовий модуль IV. Теоретичні засади та прикладні аспекти соціальної роботи в громаді.

Тема 18. Сучасні підходи до розуміння громади. Змістові компоненти соціальної роботи в громаді.

Поняття громади. Характеристики громади. Сутність і типологія громад: громади за інтересами, національні та етнічні громади, віртуальні громади, територіальні громади. Соціологічний, політико-правовий та соціально-педагогічний підходи до трактування громади. Сусідські спільноти як своєрідні громади. Роль локальних громад у житті суспільства. Сутність територіальної громади в Україні.

Ключові характеристики громади: природно-економічні особливості території; соціокультурні традиції населення; групи людей з гендерно-віковими характеристиками; сукупність соціальних інституцій; органи місцевого самоврядування; громадські організації.

Цілі соціальної роботи в громаді. Аналіз концепцій змісту соціальної роботи в громаді. Змістові компоненти соціальної роботи в громаді. Принципи організації соціальної роботи в громаді.

Тема 19. Стратегії, тактики і моделі діяльності соціальних працівників в громаді.

Класифікація моделей роботи в громаді за Джеком Ротманом (1968): місцевий розвиток або розвиток населеного пункту (Locality Development); соціальне планування (Social Planning); соціальну дію (Social Action).

Вісім базових моделей практичної роботи в громаді (за американською «Енциклопедією соціальної роботи» (1995)): організація сусідів та громадськості; організація функціональних громад; соціальний та економічний розвиток громади; соціальне планування; розвиток програм та зв'язків у громаді; політичні та соціальні дії; коаліції; соціальні рухи. Альтернативний підхід до виділення моделей організації громади: модель організаційних зв'язків; модель зустрічей у домівках; модель коаліцій; модель соціальних мереж. Складання мапи психосоціальних послуг на рівні місцевої громади.

Тема 20. Планування та реалізація соціальних програм у громаді.

П'ятикрокова модель впровадження програм у громаді. Складові структури соціальної програми в громаді (соціальних програм/проектів): назва, анотація, обґрунтування актуальності (опис поточної ситуації), мета (місія), завдання, конкретні кроки (етапи, заходи, форми роботи), відповідальні, бюджет, механізми контролю (засоби моніторингу та оцінки).

Тема 21. Соціальне замовлення та соціальне проектування. Підготовка та публічний захист соціального проекту.

Нове у вітчизняних технологіях соціально-педагогічної роботи: PR, спонсорство і меценатство, впровадження наукових досліджень у практику, соціальне проектування і соціальне замовлення, соціальний експеримент та ін. Аналіз впровадження механізму соціального замовлення в діяльність органів місцевого самоврядування України.

Сутність понять «проект», «проектування», «соціальне проектування». Типи проектів. Компоненти «життєвого циклу» проекту: аналіз ситуації; розроблення концепції проекту; планування проекту; його реалізація; корекція проекту за підсумками моніторингу; оцінка результатів і підведення підсумків проекту. Конкретні кроки реалізації соціального проекту. Ресурси проекту. Розробка робочого плану проекту та складання бюджету. Фінансове обґрунтування проекту. Термінологія грантових заявок. Моніторинг та оцінка соціальних проектів у територіальній громаді. Публічний захист проектної заявки.

Тема 22. Тренінг із активізації громад.

Основні принципи та етапи активізації громад. Обґрунтування провідної ролі участі членів громади в процесі її активізації та формуванні соціального капіталу. Методики визначення, оцінки та пріоритизації потреб і проблем жителів місцевих громад: опитування всіх членів громади; опитування надавачів послуг; опитування ключових осіб; аналіз соціальних індикаторів(показників); аналіз документів; аналіз інформації від інших організацій. Фази проведення оцінки громадою своїх потреб. Виявлення /формування ініціативних груп в громаді, етапи їх розвитку. Соціальний капітал як ресурс соціальної роботи в громаді. Механізми мобілізації та залучення громади до процесу надання соціальних послуг дітям, сім'ям та молоді. Формування навички щодо розробки плану дій по вирішенню проблем громади. Перенаправлення клієнтів.

Тема 23. Аналіз досвіду практичної роботи з клієнтом та організація взаємодопомоги соціальних працівників. Супервізія.

Дослідження особливостей діяльності соціальної агенції. Вивчення технологій діяльності соціальної агенції. Аналіз особливостей клієнтів соціальної агенції та їх запитів. Спостереження за роботою співробітників агенції з клієнтами. Проведення первинного інтерв'ю з клієнтом та обговорення його результатів із супервізором. Обговорення в групах студентів індивідуального досвіду роботи з клієнтом в агенціях: успіхи і невдачі, їх причини, проблеми, що виникли в результаті індивідуальної роботи з клієнтом, можливі шляхи їх вирішення. Проблеми, пов'язані з умовами роботи в агенціях. Знання та вміння, що були використані в процесі індивідуальної роботи і знання та вміння, яких не вистачало. Загальні враження щодо роботи в агенціях та шляхи покращення курсу.

Обговорення засобів та можливостей роботи соціального працівника щодо вдосконалення власних професійних якостей. Самоаналіз професійного досвіду, супервізія, групи взаємодопомоги професіоналів як засоби професійного самовдосконалення соціального працівника.

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

№ з/п	Тема	Кількість годин (стаціона
-------	------	---------------------------

		р/заочне)
1	Тема 1. Основні поняття і категорії соціальної /соціально-педагогічної роботи Запитання для дискусії: 1. Проаналізуйте зміни, які відбуваються в науковому обґрунтуванні поняття «соціальна робота». Визначте місце соціальної роботи в системі соціальних відносин і соціального пізнання. 2. Розкажіть про сучасний стан та тенденції розвитку соціальної роботи в Україні. 3. Розкажіть про пріоритети та цінності сучасної соціальної роботи у світі. 4. Розкрийте зміст психологічних моделей соціальної роботи; гуманістичної та когнітивно-біхевіористської моделі; соціологічних моделей (системно-екологічної, соціально-радикальної, теорії ролей і стигматизації). 5. Проведіть аналіз нормативно-правових документів, що обґрунтовують вимоги до соціальної роботи у сучасному суспільстві	3/4
2.	Тема 2. Загальна характеристика методів соціальної/соціально-педагогічної роботи Запитання для дискусії: 1. Розкрийте поняття методу в науці і практиці. 2. Поясніть відсутність однозначності трактування проблеми методу соціальної роботи? 3. Які існують основні класифікації методів соціальної роботи? 4. Розкажіть про прямі й непрямі методи соціальної роботи. 5. Визначте та проаналізуйте відмінності між прямими й непрямими методами соціальної роботи	3/4
3.	Тема 3. Стратегії втручання у соціальній роботі Запитання для дискусії: 1. Розкажіть про існуючі моделі побудови процесу соціального втручання. Дайте їм оцінку. 2. Розкрийте логіку взаємодії у процесі соціального втручання. 3. Розкрийте стратегії втручання у соціальній роботі. 4. Проаналізуйте основні моделі втручання з точки зору їх ефективності. 5. Обґрунтуйте стандарти типів втручання як моделей.	3/4
4.	Тема 4. Основні характеристики взаємодії в соціальній роботі. Когнітивні й емоційні компоненти взаємодії в соціальній роботі Запитання для дискусії: 1. Розкрийте поняття «соціальна взаємодія», охарактеризуйте її особливості. Оцініть необхідність та закономірність взаємодії в соціальній роботі 2. Розкрийте зміст взаємодії соціального працівника і клієнта. 3. Охарактеризуйте сутнісні характеристики соціальної взаємодії. 4. Охарактеризуйте психологічну структуру взаємодії в соціальній роботі. 5. Розкрийте когнітивні компоненти взаємодії в соціальній роботі. 6. Розкрийте емоційні компоненти взаємодії в соціальній роботі. Виявіть різницю між цими компонентами.	3/4
5.	Тема 5. Цінності й етичні засади практичної соціальної роботи Запитання для дискусії: 1. Охарактеризуйте поняття цінність і гідність особистості. 2. Розкрийте етичний кодекс соціального працівника, порівняйте його з кодексами етики інших фахівців (лікарів, правників тощо) 3. Розкажіть про право клієнта на пошану, автономність і конфіденційність.	3/4

	4. Розкрийте індивідуальне право вибору особистості. 5. Розкажіть про право захисту, для тих, кого ображають, експлуатують, над ким чинять насильство. 6. Оцініть ефективність соціальної роботи з точки зору ціннісних орієнтації особистості.	
6.	Тема 6. Індивідуальна соціальна робота. Ведення випадку в соціальній роботі Запитання для дискусії: 1. Опишіть зміст і принципи індивідуальної соціальної роботи, розкрийте їх зміст. 2. Зробіть огляд різних моделей індивідуальної соціальної роботи. 3. Зробіть опис індивідуального випадку, охарактеризуйте його структуру. 4. Проаналізуйте техніки і прийоми індивідуального інтерв'ю в соціальній роботі.	3/4
7.	Тема 7. Індивідуальне консультування в соціальній роботі. Методика консультативної соціально-психологічної допомоги окремій особистості Запитання для дискусії: 1. У чому полягає призначення консультування в соціальній роботі? 2. Назвіть основні види консультування. 3. Охарактеризуйте основні етапи консультаційного процесу. 4. У чому полягає особливість соціально-психологічного консультування? 5. Які техніки та прийоми емпатійного спілкування з клієнтом Ви знаєте?	3/4
8.	Тема 8. Робота соціального працівника щодо посилення резилієнс клієнта (здатності людини відновлюватись до нормального функціонування після впливу надзвичайної ситуації) Запитання для дискусії: 1. У чому полягають психологічні та соціальні наслідки надзвичайних ситуацій. 2. Охарактеризуйте сучасні підходи до розгляду резилієнс як характеристики, риси особистості та динамічного процесу. 3. Назвіть та охарактеризуйте стратегії резилієнтності, притаманні українській культурі	3/4
9.	Тема 9. Методика оцінювання потреб клієнтів Запитання для дискусії: 1. У чому полягає основна мета процесу оцінювання потреб? 2. Яким вимогам має відповідати процес оцінювання потреб клієнтів? 3. Назвіть основні етапи процедури оцінювання потреб. 4. Які методи використовуються в процесі проведення оцінки потреб клієнтів? 5. Чому важливо планувати послуги та надання допомоги клієнтам, враховуючи результати процесу оцінювання потреб?	3/4
10.	Тема 10. Тренінг навичок й умінь фахівця із соціальної роботи на індивідуально-особистісному рівні. Запитання для дискусії: 1. Охарактеризуйте тренінги, спрямовані на розвиток різних якостей, необхідних для індивідуальної роботи.	3/4
11.	Тема 11. Група як соціально-психологічний феномен Запитання для дискусії: 1. Що ми розуміємо під поняттям група? 2. Чим, на вашу думку, група відрізняється від інших спільностей людей? 3. Що ви розумієте під поняттям «ефект групи»? В чому полягає його	3/4

	сутність. 4. За якими ознаками класифікують групи у соціальній роботі? 5. Які різновиди груп у майбутньому ви як фахівець могли б вести?	
12.	Тема 12. Розвиток групи та групові процеси Запитання для дискусії: 1. У чому полягає суть групової динаміки? 2. Охарактеризуйте основні етапи розвитку групи. 3. Охарактеризуйте методи оцінювання групової динаміки і групової ефективності. 4. Опишіть групову динаміку відомої вам групи (навчального класу, університетської групи, колективу соціальної служби тощо)? 5. Які терапевтичні ефекти групи відіграють найважливішу роль на різних етапах групового процесу?	3/2
13.	Тема 13. Теоретико - прикладні аспекти групової соціальної роботи Запитання для дискусії: 1. Використовуючи власний досвід та знання, визначте, в чому полягає відмінність групової роботи від індивідуальної. 2. Охарактеризуйте моделі соціальної роботи з групою: модель соціальних цілей, коректувальну модель, взаємодоповнювальну модель. 3. Поміркуйте, з якою метою ведучому групи варто орієнтуватись у теоретичних підходах щодо групової роботи. 4. Що повинен брати до уваги ведучий під час роботи з групою? 5. Розкрийте поняття організаційного підходу в груповій соціальній роботі.	3/3
14.	Тема 14. Організація групової соціальної роботи. Структурні елементи групової соціальної роботи. Запитання для дискусії: 1. Охарактеризуйте найважливіші етапи підготовки до роботи групи. 2. Від яких чинників залежить зворотній зв'язок під час групової роботи? 3. Чому у груповій роботі особливу увагу приділяють термінації групи? 4. Що дає для учасників групи і фасилітатора оцінювання результатів групової соціальної роботи? 5. Яким чином здійснюється підготовка до роботи групи? 6. Яким чином надається зворотній зв'язок під час групової роботи? 7. Опишіть умови ефективної організації групової роботи.	3/3
15.	Тема 15. Самокерована групова соціальна робота Запитання для дискусії: 1. Що таке групи самопомоги, кого і з якою метою вони можуть об'єднувати? 2. У чому полягає роль, участь соціального працівника у діяльності групи самопомоги? 3. Як ви гадаєте, чи обов'язково потрібна допомога професіоналів на етапі становлення групи самопомоги (групи взаємодопомоги)? 4. Яким чином відбувається розвиток групи самопомоги? 5. Які труднощі, на вашу думку, виникають при проведенні груп самопомоги? Як можна подолати або зменшити ці труднощі?	4/2
16.	Тема 16. Робота соціального працівника щодо посилення резилієнс родини/групи/ Запитання для дискусії: 1. Чи зустрічаються в інших дисциплінах підготовки соціального	3/3

	працівника/педагога принципи психосоціальної підтримки. Чи співпадає їх трактування із підходами резилієнс? 2. Як ви розумієте сутність піраміду інтервенцій із підтримки психічного здоров'я та надання психосоціальної допомоги у надзвичайних ситуаціях. 3. Чи може працювати соціальний працівник із надання цільових неспеціалізованих та спеціалізованих послуг ВПО та учасникам АТО. 4. У якому випадку соціальний працівник може надавати клієнтові першу психологічну допомогу.	
17.	Тема 17. Використання тренінгів у соціальній роботі. Методика тренінгової роботи Запитання для дискусії: 1. Чим відрізняється тренінг від навчання в університеті? 2. У чому полягає сутнісні особливості соціально-психологічного тренінгу? 3. Які чинники необхідно враховувати при плануванні часу і просторової організації тренінгу? 4. Яка існує різниця між проведенням тренінгів із дітьми та дорослими людьми? 5. Які вам відомі методи групової соціальної роботи? Опишіть методику їх проведення. 6. Підберіть методики для проведення просвітницько-профілактичного тренінгу. 7. Від яких факторів залежить вибір методів роботи з групою під час тренінгу? 8. Охарактеризуйте тренінги, спрямовані на розвиток різних якостей, необхідних для групової роботи.	3/5
18.	Тема 18. Сучасні підходи до розуміння громади. Змістові компоненти соціальної роботи в громаді. Запитання для дискусії: 1. Як визначається громада у працях зарубіжних науковців? 2. Охарактеризуйте територіальну громаду в Україні. 3. Розкрийте сутність соціологічного, політико-правового та соціально-педагогічного підходів до розуміння громади. В чому їх спільне та відмінне? 4. Перерахуйте основні якості та характеристики громади. 5. Які проблеми існують в законодавчому регулюванні діяльності територіальної громади?	4/4
19.	Тема 19. Стратегії, тактики і моделі діяльності соціальних працівників в громаді Запитання для дискусії: 1. Охарактеризуйте основні моделі соціальної роботи в громаді: розвиток співтовариств, соціальне планування, соціальні акції. 2. На що мають бути спрямовані дії спеціалістів соціальної сфери, які працюють в громаді? 3. Проаналізувати моделі роботи в громаді за Дж. Ротманом. 4. Визначити проблеми, які на вашу думку, потребують вирішення у межах територіальної громади, в якій ви проживаєте. 5. З якою метою соціальний працівник складає карту громади? 6. Розкажіть про роль локальних громад у житті суспільства. 7. Які соціальні служби діють сьогодні в умовах територіальної громади?	3/4

20.	Тема 20. Планування та реалізація соціальних програм у громаді Запитання для дискусії: 1. Відшукайте та проаналізуйте наукові джерела, де розкривається сутність новітніх соціальних технологій: PR, спонсорство і меценатство, соціальне проектування і соціальне замовлення, соціальний експеримент та ін. 2. Знайдіть та охарактеризуйте декілька соціальних програм загальнодержавного, регіонального та локального рівнів.	4/3
21.	Тема 21. Соціальне замовлення та соціальне проектування. Підготовка та публічний захист соціального проекту. Запитання для дискусії: 1. Визначте сутність соціального проектування. Чим, на вашу думку, соціальний проект відрізняється від інших видів проектів? 2. Охарактеризуйте типи проектів. З яких компонентів складається «життєвий цикл» проекту? 3. В чому виявляється спільне та відмінне моніторингу й оцінки соціального проекту? 4. Ознайомтесь із прикладами розроблених проектів чи зразками апікаційних форм вітчизняних чи зарубіжних донорських організацій, Волинської ОДА, Луцької міської ради. 5. Наведіть приклади ініціатив і результатів їх впровадження, які були започатковані жителями територіальної громади, членом якої ви є. Чому сільську громаду можна вважати однією з перших інституцій соціальної роботи? 6. Створіть проект на певну соціально-педагогічну тематику, актуальну для вашого міста, регіону. Визначте відповідно до таблиць «Стратегія проекту», «Типологія проектів» (див. посібник: <i>Методи та технології роботи соціального педагога / Авт.-упоряд. С.П.Архипова, Г.Я.Майборода, О.В. Тютюнник. Навч. пос. – К.: Слово, 2011. – С.199</i>), до якого типу належить створений вами проект за усіма ознаками.	3/5
22.	Тема 22. Тренінг із активізації громад. Запитання для дискусії: 1. Охарактеризуйте тренінги, спрямовані на розвиток різних якостей, необхідних для роботи в громаді. 2. Змодельуйте соціальну роботу у певній громаді щодо її мобілізації та активізації.	3/3
23.	Тема 23. Аналіз досвіду практичної роботи з клієнтом та організація взаємодопомоги соціальних педагогів/працівників. Супервізія. Запитання для дискусії: 1. Здійсніть власне дослідження особливостей діяльності соціальної агенції/служби. 2. Розкрийте, яким методам та технологіям діяльності надають перевагу фахівці найближчої соціальної агенції. 3. Здійсніть аналіз особливостей клієнтів соціальної агенції та їх запитів. 4. Проведіть та за протоколом обговорення із співробітником агенції плану інтервенції щодо клієнта. 5. Обговорення з супервізором результатів спостереження та бесіди зі співробітником агенції.	3/5
Разом		64

6. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

- Контроль і оцінювання знань, вмінь та навичок студентів складається з двох етапів:
- поточного контролю роботи студентів;
 - підсумкового контролю (залік).

Поточний контроль здійснюється в процесі вивчення дисципліни на практичних заняттях і проводиться у терміни, які визначаються календарним планом. Завданням поточного контролю є перевірка розуміння та засвоєння теоретичного матеріалу, вироблення навичок проведення розрахункових робіт, умінь самостійно опрацьовувати тексти, здатності осмислити зміст теми, умінь публічно чи письмово представити певний матеріал (презентація).

Об'єктами поточного контролю знань студентів є:

- систематичність, активність, своєчасність та результативність роботи над вивченням програмного матеріалу дисципліни, у т.ч. виконання домашніх завдань та розв'язання задач;
- виконання завдань для самостійного опрацювання;
- виконання модульного завдання.

Поточний контроль знань, вмінь та навичок студентів передбачає застосування таких видів та методів: спостереження за навчальною роботою студентів, усне опитування (індивідуальне й фронтальне), бесіда, виступи, доповіді, рецензування, повідомлення, поточне тестування; аналіз конкретних ситуацій (поданих у вигляді усного, текстового або графічного матеріалу); експрес-контроль, самоаналіз та ін.

Об'єктом **підсумкового контролю знань** студентів у формі заліку є виконання усних та письмових завдань.

На залік виносяться вузлові питання, типові та комплексні задачі, завдання, що потребують творчого підходу та вміння синтезувати отримані знання.

Таблиця 4.1

Розподіл балів для денної та заочної форм навчання

Поточний контроль (max = 40 балів)				Модульний контроль (max = 60 балів)		Загальна кількість балів
Модуль 1				Модуль 3		
Зміст. модуль 1	Зміст. модуль 2	Зміст. модуль 3	Зміст. модуль 4	МКР 1-2	МКР 3-4	
5 т. х 2 б.	5 т. х 2 б.	5 т.х2б.	5 т.х2б.	30	30	
10	10	10	10			100

Шкала оцінювання

Таблиця 4.2

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	Відмінно	Зараховано
82 – 89	Дуже добре	
75 - 81	Добре	
67 -74	Задовільно	
60 - 66	Достатньо	
1 – 59	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)

7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДО НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ

Основна

1. Безпалько О.В. Соціальна робота в громаді: Навчальний посібник / О.В.Безпалько. – Київ: Центр навчальної літератури, 2005. – 176 с.
2. Василькова Ю. В., Василькова Т. А. Социальная педагогика. Курс лекций: Учеб. пособие для студ. пед. вузов и колледжей. – М.: Из-дат. центр “Академия”, 1999. – 440 с.
3. Вступ до соціальної роботи: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. Т. В. Семигіної, І.І. Миговича. – К.: Академвидав, 2005. – 304 с.
4. Горячев М. Д. Социальная педагогика и социальная работа за рубежом. – Самара, 1998.
5. Гулина М.А. Словарь-справочник по социальной работе / М.А. Гулина. – СПб.: Питер, 2008. – 400 с.
6. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери / За заг. ред. проф. І. Д. Зверєвої. – Київ, Сімферополь: Універсум, 2012. – 536 с.
7. Зайченко М. Інструментарій соціального педагога / Майя Зайченко. – К. : Шк. світ, 2011. – 128 с.
8. Зверева І.Д. Оцінка потреб дитини та сім'ї від теорії до практики / І.Д.Зверева, З.П.Кияниця, В.О.Кузьмінський, Ж.В. Петрочко. – Київ: Задруга, 2011. – 226 с.
9. Історія, теорія і практика соціальної роботи в Україні : [Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів] / Упорядники: С. Я. Харченко та ін. – Луганськ : Альма-матер, 2005. – 408 с.
10. Капська А. Й. Соціальна робота [Текст] : [навч. посіб.] : рек. МОН України як навч. посіб. / А. Й. Капська; Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України. – К. : Слово, 2011. – 399 с.
11. Капська А.Й. Соціальна педагогіка: Підручник. – 5-те вид. виправ. та доп. / За ред. проф. А.Й. Капської.– К.: Центр учбової літератури, 2011. – 488 с.
12. Карпенко О. Г. Деякі аспекти активізації процесу професійної підготовки соціальних працівників // Соціальна робота в Україні: теорія і практика. – 2005. – № 4. – С. 29–37.
13. Квеско Р.Б. Основы социальной работы / Р.Б.Квеско, О.И.Тюкульмина. – Томск: Изд-во Томского политехнического университета, 2011. – 140 с.
14. Керівництво ВООЗ з першої психологічної допомоги. – WHO PF// Режим доступу: http://www.searo.who.int/psychological_first_aid_guide_for_field_workers.pdf
15. Коваль Л. Г, Зверева І. Д., Хлебик С. Р. Соціальна педагогіка / Соціальна робота: Навч. посіб. – К.: ІЗМН, 1997. – 392 с.
16. Ковчина І. М. Підготовка соціального педагога до професійної діяльності // Соціальна робота в Україні: теорія і практика. – 2004. – № 2. – С. 25–39.
17. Козлов А. А., Иванова Т. Б. Практикум социального работника. – Ростов-на-Дону : Феникс, 2001. – 320 с.
18. Краснова Н. П., Марченко Л. П. Методика роботи соціального педагога. – Луганськ, 2011. – 112 с.
19. Лукашевич М. П. Соціальна робота [Текст] : (теорія та практика) : [підручник] : затверд. МОН як підручник для студ ВНЗ / М.П. Лукашевич, Т.В. Семигіна. – К. : Каравела, 2015. – 368 с.

20. Лукашевич М.П., Мигович І.І., Пінчук І.М. Соціальна робота в Україні: теоретико-методичні засади. – К.: МАУП, 2001. – 320 с.
21. Мустаева Ф. А. Основы социальной педагогики: Учеб. для студ. высш. пед. учеб. заведений. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Акад. проект, 2001. – 416 с.
22. Попова Л. Исследование проблем формирования имиджа социального педагога // Социальная педагогика. – 2003. – № 3. – С. 105–108.
23. Попович Г. Соціальна робота в Україні і за рубежом. – Ужгород, Гражда, 2000.
24. Професія соціальний працівник / [упоряд. : О. Главник ; за заг. ред. К. Шендеровський, І. Ткач]. – К. : Главник, 2006. – 112 с. – (Бібліотечка соціального працівника).
25. Руководство для ведущих программ психосоциальной поддержки [состав. : Ю.А.Луценко]. – К. : узд-во ФОП Сергеев, 2015. – 126 с.
26. Сейко Н. А. Соціальна педагогіка: Метод. посіб. – Житомир, 2002. – 260 с.
27. Сидоров В. М. Введение в социальную работу. Часть II. Интервью, как один из основных методов индивидуальной социальной работы. – 2-е изд., доп. и перераб. – Донецк, 1997. – 32 с.
28. Сидоров В. Н. Теория и практика групповой социальной работы: Уч.-метод. пособие / В.Н.Сидоров. – Донецк: ДОЦССМ, 2003. – Ч. 1. Исходные концепты групповой социальной работы. – 32 с.
29. Словник-довідник для соціальних працівників та соціальних педагогів / О. В. Безпалько та ін. (укл.); А. Й. Капська та ін. (ред.). – К., 2000. – 260 с.
30. Соціальна педагогіка: Навч. посіб. / А. Й. Капська, Л. І. Міщик та ін. – К: ДЦССМ, 2000. – 264 с.
31. Соціальна робота в Україні. / за заг. ред.: І.Д. Звереві, Г.М. Лактіонової. Навч. посіб. К.: Центр навчальної літератури, 2004.
32. Соціальна робота: технологічний аспект : [Навчальний посібник] / За ред. проф. А. Й. Капської. – К. : Центр навчальної літератури, 2013. – 352 с.
33. Соціально-педагогічна та психологічна допомога сім'ям з дітьми в період військового конфлікту : навчально-методичний посібник. – К. : Агентство “Україна”. – 2015. – 176 с.
34. Соціально-педагогічна та психологічна робота з дітьми у конфліктний та постконфліктний період : метод. рек. / Н.П. Бочкор, Є.В. Дубровська, О.В.Залеська та ін. – Київ: МЖПЦ «Ла Страда-Україна», 2014. – 84 с.
35. Теорії і методи соціальної роботи : [Підручник для студентів вищих навчальних закладів] / За ред. Т. В. Семигіної, І. І. Мигович. – К. : Академвидав, 2005. – 328 с.
36. Тренінг із викладання курсу «Психосоціальна підтримка в умовах надзвичайних ситуацій : підхід резилієнс». – К. : НАУКМА, 2017. – 60 с.
37. Тюптя Л.Т. Соціальна робота: теорія і практика: Навч. посіб. / Л.Т.Тюптя, І.Б.Іванова. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2008. – 574 с.
38. Холостова Е.И. Практикум по социальной работе / Е.И.Холостова. – 2-е изд. – М.: Издательско-торговая корпорация «Дашков и К°», 2008. – 296 с.

Додаткова

1. Бадалова М. В. Тренінг інтелектуальних навчальних навичок консультування / Бадалова М. В. // Практична психологія та соціальна робота. – 2004. – № 4. – С. 3–27.
2. Барановська О. В. Навчальна програма дисципліни “Практикум з соціально-педагогічної роботи” (для бакалаврів, магістрів). – К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2009. – 22 с.

3. Безпалько О.В. Соціальна педагогіка: схеми, таблиці, коментарі: Навчальний посібник (для студентів вищих навчальних закладів). – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 208 с.
4. Бердж К. Соціальна дія: методологія тренінгу та розвитку громади / Кетрін Бердж // Соціальна політика та соціальна робота. – 2011. – № 1. – С.100-109.
5. Бурнард Ф. Тренінг межличностного взаимодействия. – СПб. : Питер, 2002. – 256 с.
6. Бурнард Ф. Тренінг навыков консультирования. – СПб. : Питер, 2002. – 304 с.
7. Васильковская С. В., Горностай П. П. Психологическое консультирование: Ситуационные задачи. – К. : Вища школа, 1996. – 192 с.
8. Горват В.А. Психотерапія в соціальній роботі / В.А.Горват // Соціальна робота в Україні і за рубежом. – 2011. - №4. – С.87-91.
9. Громада як осередок соціальної роботи з дітьми та сім'ями: Метод. матеріали для тренера / Авт.-упор.: О.В.Безпалько, Т.П.Авельцева, О.М.Петрик, Г.О.Притиск; Під заг. ред. І.Д.Зверєвої. – К.: Наук. Світ, 2007. – 69 с.
10. Доуэл М., Марш П. Ориентированная на решение задачи социальная работа. – Амстердам – Киев, 1997. – 136 с.
11. Золотарева Т. Ф., Минигалиева М. Р. Основы психологической самопомощи социального работника. – М., 2001.
12. Клос Л. Є. Вступ до практичної соціальної роботи (на прикладі вивчення досвіду України та Канади): Навч. посіб. для студ. спец. "Соціальна робота" вищ. навч. закл. / Л.Є.Клос, Н.О. Микитенко / Національний ун-т "Львівська політехніка". – Л.: Видавництво Національного ун-ту "Львівська політехніка", 2007. – 136 с.
13. Марсанов Г. И. Социально-психологический тренинг / Марсанов Г. И. – [5-е изд., стереотип.] – М., «Когито-Центр»; Московский психолого-социальный институт, 2007. – 251 с.
14. Моховиков А.Н. Телефонное консультирование / А.Н.Моховиков. – К.: Етносфера, 1994. – 179 с.
15. Мэй Ролло. Искусство психологического консультирования / Ролло Мэй. – М.: Знание, 2001. – 133 с.
16. Николаєва В.І. Соціальне консультування: модульний варіант: Навчальний посібник / В.І.Николаєва, В.М.Кожевников. – Донецьк: НОРД - ПРЕСС, 2007. – 211с.
17. Орбан-Лембрик Л.Е. Соціальна психологія: Навчальний посібник. – К.: Академвидав, 2005. – 448 с.
18. Організація і методика соціально-педагогічного тренінгу : Навчальний посібник // Уклад. : О. М. Шевчук. – Умань : ПП Жовтий, 2011. – 133 с.
19. Оцінювання потреб клієнтів соціальних служб: Методичні рекомендації для закладів та установ, що працюють із вразливими групами населення / За ред. Сідельнік Л.О. – К.: ТОВ «ЛДЛ», 2009. – 208 с.
20. Петрушин С. В. Психологический тренинг в многочисленной группе (методика развития компетентности в общении в группах от 40 до 100 человек). – М.: Академ. проект, 2000. – 256 с.
21. Петрович В.С. Міжвідомча взаємодія суб'єктів соціальної роботи: базові теоретичні положення / В.С.Петрович // Актуальні проблеми педагогічної освіти: європейський і національний вимір : Матеріали І Міжнародної науково-практичної конференції (3-5 червня 2016 р.) [Текст] / П.М. Гусак, І.М.Брушневська та ін. – у 2-х т. – Т.2 (О-Я). – Луцьк : ФОП Покора І.О., 2016. – С.68-75.
22. Петрович В.С. Особливості організації та функціонування групи взаємодопомоги батьків дітей з особливими потребами / В.С.Петрович// Проблеми педагогічних технологій. – Луцьк, 2002. – № 2. – С.113-121.

23. Петрович В.С. Практичні поради з організації та проведення просвітницького профілактичного тренінгу /В.С.Петрович // Активні методи просвітницької діяльності у профілактиці ВІЛ/СНІДу та ризикованої поведінки: посібник для спеціалістів приймальників-розподільників, притулків для неповнолітніх та виховних колоній/ За заг. ред. Р.Г.Вайноле, Т.Л. Лях. – К.: ТОВ «Перфект Стайл», 2007. – С.74-117.
24. Петрович В.С. Система соціальної роботи з населенням / В.С.Петрович // Проблеми педагогічних технологій. – Луцьк, 2003.– № 1.– С.231-249
25. Пинкус А., Минахан А. Практика социальной работы: (форма и методы). – М. : Союз,1993. – 223 с.
26. Платонова Н.М. Инновации в социальной работе: Учебное пособие для студентов учреждений высш. проф. образования / Н.М.Платонова. – М.: Издательский центр «Академия», 2011. – 256 с.
27. Практика социальной работы / Под ред. Кристофера Ханвея, Терри Филпота. – Амстердам – Київ, 1996. – 240 с.
28. Практикум з соціальної роботи : навчально-методичний комплекс для студентів спеціальності 7.040202 «Соціальна робота» / уклад. В. П. Лютий. – Академія праці і соціальних відносин федерації профспілок України. – Київ, 2003. – 43 с.
29. Психологическая помощь и консультирование в практической психологии / Под ред. М. К. Тутушкиной. – 3-е изд. – СПб. : Изд-во «Дидактика Плюс», 2001. – 352 с.
30. Пузиков В. Г. Технология ведения тренинга / Пузиков В. Г. – СПб. : Издательство «Речь», 2007. – 224 с.
31. Ропяєва Г.О. Особливості соціально-педагогічної роботи з молоддю в територіальній громаді / Г.О. Ропяєва // Соціальна педагогіка: теорія та практика. – 2012.– № 2. – С.43-50.
32. Рудестам К. Групповая психотерапия / К.Рудестам. – СПб: Питер, 2000. – 243 с.
33. Семигіна Т. Робота в громаді: практика й політика / Т.Семигіна. – К.: Вид. дім «КМ Академія», 2004. – 180 с.
34. Семигіна Т. Сучасні підходи до розуміння громади та роботи в ній / Т.Семигіна // Соціальна робота в Україні: теорія і практика. – 2010. – № 4. – С.67-71.
35. Семигіна Т. Значення он-лайн опитування для формування соціального капіталу територіальної громади / Семигіна Т., Лиховид Д. /// Матеріали ХХХІІ міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. «Проблеми та перспективи розвитку науки на початку третього тисячоліття у країнах Європи та Азії» (29-30 листопада, 2016). – Переяслав-Хмельницький, 2016. – С.105-106. – Режим доступу: <http://conferences.neasmo.org.ua/uk/art/3470>
36. Смагина М.В. Методы активного социально-психологического обучения: Учебно-методическое пособие. – Ставрополь: Изд-во СГПИ, 2008. – 92 с.
37. Смит Г. Тренинг прогнозирования поведения: тренинг сенситивности / Пер. с. англ. – СПб. : Речь, 2001. – 256 с.
38. Соціальні послуги на рівні громади: український досвід та перспективи / Семигіна Т. – К.: Видавничий дім «КМ Академія», 2006. – 134 с.
39. Технології активізації громади: Метод. посіб. / Автори-упоряд.: О.В.Безпалько, Т.П.Авельцева, Н.І.Мацевко; За заг. ред.О.В.Безпалько. – К.: Наук. Світ, 2010. – 95 с.
40. Технологія проведення тренінгів з формування здорового способу життя молоді / Г. М. Бевз, О. Г. Главник. – К. : УІСД, 2004. – Кн. 1. – 112 с.
41. Торн К., Маккей Д. Тренинг. Настольная книга тренера. – СПб. : Питер, 2001. – 208 с.
42. Фоппель К. Психологические группы: Рабочие материалы для ведущего: Практическое пособие / Пер. с нем. – М. : Генезис, 1999. – 256 с.

43. Холостова Е. И. Профессиональный духовно-нравственный портрет социального работника. – М. : Союз, 1993. – 34 с.
44. Цюман Т. П. Тренінг як інноваційна форма превентивної роботи з молоддю / Цюман Т. П. // Науковий вісник Чернівецького університету. – Вип. 271. – 2005. – С. 181–184.
45. Шаргородська С. В. Тренінгова робота з підлітками та молоддю (з досвіду роботи соціального педагога) / С. В. Шаргородська // Соціальний педагог. – 2007. – № 11 (35). – С. 16–29.
46. Шардлоу С. Динамика ценностей в социальной работе. Амстердам-Киев, 1996. – 206 с.
47. Шилова Т.А. Введение в психологические методы и технологии социальной работы. – М. : Изд-во СТИ, 2000. – 27 с.
48. Энциклопедия социальной работы: В 3 т.: Пер. с англ. – М.: Центр общечеловеч. ценностей, 1993 – 1994.

Інформаційні ресурси

- Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. Загальне законодавство. // Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>
- Офіційний веб-сайт Всесвітньої організації охорони здоров'я. // Режим доступу: <http://www.who.int/ru/index.html>
- Офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України. // Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua>
- Офіційний веб-сайт Національного банку України. // Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>
- Офіційний веб-сайт Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського // Режим доступу: www.nbuv.gov.ua

8. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ

1. Основні поняття і категорії соціальної роботи: соціальний добробут, соціальна допомога, соціальний захист, соціальне управління.
2. Сутність понять «соціальна робота», «соціально-педагогічна робота».
3. Методи як способи взаємопов'язаної діяльності соціального працівника та клієнта.
4. Класифікація методів за об'єктами (клієнтами) соціальної роботи.
5. Робота з окремим випадком індивіда або сім'ї (*case work*).
6. Стратегії втручання (інтервенції) у соціальній роботі.
7. Клієнт соціальної роботи.
8. Ціннісна позиція соціального працівника, соціального педагога, фахівця із соціальної роботи.
9. Етичний кодекс соціального працівника.
10. Місце індивідуальної роботи в практичній соціальній роботі.
11. Підходи, що використовуються в процесі індивідуальної соціальної роботи.
12. Мета і завдання роботи з індивідуальним випадком.
13. Техніки і прийоми індивідуального інтерв'ю в соціальній роботі.

14. Особливості індивідуальної консультативної допомоги у соціальній роботі.
15. Види консультування.
16. Основні етапи соціально-психологічного консультування.
17. Телефонне консультування в соціальній роботі.
18. Поняття резилієнс. Види резилієнс та підходи до його вимірювання.
19. Методи збору інформації при оцінюванні потреб клієнта.
20. Характеристика сутності поняття група та категоріальний аналіз даного поняття.
21. Групова динаміка.
22. Особливості соціальної групової роботи.
23. Моделі соціальної роботи з групою.
24. Особливості груп самодопомоги.
25. Основні характеристики та ознаки тренінгу.
26. Поняття громади. Характеристики громади. Сутність і типологія громад.
27. Принципи організації соціальної роботи в громаді.
28. Сутність понять «проект», «проектування», «соціальне проектування».
29. Основні принципи та етапи активізації громад.
30. Самоаналіз професійного досвіду, супервізії, групи взаємодопомоги професіоналів як засоби професійного самовдосконалення соціального працівника.